

Redegørelse nr. R 2 (9/10 2013)

Folketinget 2013-14

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 9/10 13 om det nordiske samarbejde 2012-2013.

(Redegørelse nr. R 2).

Ministeren for nordisk samarbejde (Manu Sareen):

INDLEDNING

Denne redegørelse gør status for det nordiske samarbejde i det forløbne år på de mange samarbejdsområder, der finansieres af det nordiske budget.

Regeringens ambitionsniveau for det nordiske samarbejde er højt. Vi prioriterer det nordiske samarbejde, fordi vi står stærkere sammen – både i nordiske og internationale sammenhæng. Regeringen ønsker at fokusere på områder, hvor det nordiske samarbejde kan skabe konkrete resultater for borgere og virksomheder i de nordiske lande.

Et godt eksempel er regeringens fokus på at fjerne eksisterende grænsehindringer. Grænsehindringer går ud over den enkelte borgers og virksomheds muligheder og frihed. Grænsehindringerne skader også de nordiske landes vækst og velfærd, og gør det svært at udnytte de styrker, der ligger i vores nordiske fællesskab.

Regeringen og hele Folketinget indgik tidligere i år en aftale om fjernelse og forebyggelse af grænsehindringer, som skal skabe fremdrift i arbejdet med at fjerne grænsehindringer mellem de nordiske lande, herunder Grønland og Færøerne. Aftalen er den første af sin slags i Danmark og Norden. Danmark er dermed blevet foregangsland i arbejdet med måltrettet at fjerne grænsehindringer og forhindre nye i at opstå. Vores ambition er, at det skal være muligt at flytte, pendle, arbejde, studere og drive erhvervs-mæssig virksomhed på tværs af grænserne i Norden og udnytte de store muligheder for beskæftigelse, der er i Norden. Et stærkt Norden er et åbent Norden, derfor er det vigtigt, at vi arbejder for at sikre den frie bevægelighed mellem landene.

Regeringen giver høj prioritet til det nordiske samarbejde om udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitikken. Stoltenberg-rapporten har givet et godt grundlag for det nordiske samarbejde. Regeringen hilser det derfor også velkomment, at der i Nordisk Råd er stigende interesse for udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitikken.

Den nordiske model var flere gange i centrum i det for-gangne år. Emnet på topmødet på Nordisk Råds 64. session i Oslo var »Udfordringer for de nordiske velfærdsstater«. De nordiske velfærdssamfund har i denne svære tid vist sig at være ganske robuste. Det gælder også Færøerne og Grønland. Krisen har bidraget til at bekræfte værdien af den nordiske samfundsmode, der bygger på et stærkt fællesskab.

Den nordiske model har også fået international opmærksomhed. I februar udgaven af det internationale tidsskrift »The Economist« var den nordiske model fremhævet for sin kreativitet og sine reformtiltag. I USA blev den nordiske kultur hyldet ved en månedlang kulturfestival »Nordic Cool« i Washington D.C.

Regeringen vil arbejde for at sikre, at Norden og det nordiske samarbejde også i fremtiden er robust og relevant.

*ITVÆRGÅENDE EMNER**1. Det svenske formandskab for Nordisk Ministerråd 2013*

Sverige har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2013. Under svensk formandskab for Nordisk Ministerråd har man lagt vægt på fire initiativer: 1) Ungdomsarbejdsløshed med fokus på uddannelsesmæssig udveksling inden for Norden med henblik på at fremme unges integration på arbejdsmarkedet, 2) styrke konkurrenceevnen inden for den nordiske mineraludvindingssektor, hvor der til formålet etableres et ekspertnetværk »Nordmin« som skal stimulere forskning, udvikling og innovation, 3) reducere udslip af kortlivede klimaforurenende stoffer i Norden/Arktis og endelig 4) forbedre overgangen mellem uddannelse og arbejdsliv ved i nordisk regi at fremme en udvikling i retning af arbejdspladsbaserede uddannelsesforløb, der leder frem mod egentlig ansættelse. Derudover vil bekæmpelsen af grænsehindringer også stå centralt.

2. Grøn vækst

I 2011 blev de nordiske statsministre enige om at igangsætte otte konkrete initiativer, der skal styrke den fælles nordiske indsats for grøn vækst, jobskabelse og nye forretningsmuligheder.

Energiministrene er hovedansvarlige for tre af initiativerne, nemlig grønne testcentre (energieffektivisering og vedvarende energi), øget forbrugerfleksibilitet på det nordiske elmarked og styrket fælles indsats for gennemførelsen og videreudviklingen af de europæiske direktiver om energieffektivitet (ecodesign og energimærkning). Alle initiativer er godt i gang.

Der er foretaget en kortlægning af de nordiske grønne testcentre og demonstrationsanlæg som afrapporteres på energiministrenes møde i oktober 2013. Ministrene har igangsat en større analyse af potentialet for øget forbrugerfleksibilitet, som foreligger i 2014. Energiministrene har igangsat projektet, Nordsyn, der løber frem til 2014, og som skal føre til et permanent samarbejde om markedstilsyn af energirelaterede produkter.

De nordiske erhvervsministre er ansvarlige for initiativerne »Samarbejde om grønne tekniske normer og standarder« og »Samarbejde om grønne offentlige indkøb«. Arbejdet med begge initiativer er igangsat. Initiativet om grønne tekniske normer og standarder laves i samarbejde med de nordiske energiministre, mens initiativet om grønne offentlige indkøb laves i samarbejde med de nordiske miljøministre.

3. Grænsehindringer

Indsatsen for at fjerne grænsehindringer har længe været en prioritet for de nordiske lande og behandles løbende i ministerrådene.

I april 2013 nåede regeringen og alle Folketingets partier frem til enighed om en forpligtende aftale om indsatsen mod grænsehindringer. Regeringen forpligter sig ifølge aftalen til at udarbejde en årlig skriftlig redegørelse vedr. arbejdet med fjernelse af prioriterede grænsehindringer, og der er i tilknytning til nærværende redegørelse udarbejdet et statusnotat på opfølgningen af aftalen. Opgørelsen viser, at arbejdet med fjernelsen af grænsehindringer er i god gænge, men at der fortsat er udfordringer. Der vil løbende være en dialog mellem regeringen og Nordisk Råds danske delegation om udviklingen indenfor konkrete sager vedrørende grænsehindringer. På denne baggrund skal det vurderes, hvornår det er hensigtsmæssigt at genforhandle aftalen. Dette skal dog senest ske inden udgangen af 2014. Det er vigtigt for regeringen, at grænsehindringer ikke medfører negative samfundsøkonomiske konsekvenser samt, at eventuelle nordiske standarder ikke må være konkurrencefordrivende og pålægger erhvervslivet yderligere byrder eller dokumentationskrav end i øvrige EU-lande.

På nordisk plan nedsatte de nordiske samarbejdsministre i foråret 2012 en arbejdsgruppe, der skal udarbejde en handlingsplan for grænsehindringsarbejdet fra 2014-2017. Det omfatter også spørgsmålet om den fremtidige organisering af arbejdet. Arbejdsgruppen skal rapportere til samarbejdsministrene og herefter sendes forslaget til behandling i Nordisk Råd i år.

4. Budgettet og budgetprioriteringer

De nordiske samarbejdsministre vedtog en ramme for 2013, der er på niveau med budgettet for 2012 på i alt 986,7 mio. DKK i 2013 priser. Samarbejdsministrene besluttede at oprette et prioriteringsbudget på 80,0 mio. DKK indenfor Nordisk Ministerråds budgetramme for 2013. Prioriteringsbudgettet skal anvendes til at igangsætte nye større og prioriterede opgaver. I 2013 vil vægten ligge på formandskabets indsats på områderne grøn vækst, sundhed og velfærd samt videreførelsen af de eksisterende globaliseringsinitiativer. Herudover prioriterer samarbejdsministrene særligt nabosamarbejdet, arbejdet med at forebygge og nedbryde grænsehindringer samt bæredygtig udvikling.

Der er i Danmark og flere andre nordiske lande iværksat en generel konsolidering af de offentlige finanser for at sikre en ansvarlig økonomisk politik. Regeringen fremlagde på den baggrund i foråret 2012 et forslag til en effektivisering og fokusering af Nordisk Ministerråds budget i form af en reduktion af samlede budgetramme på 10 pct.

De nordiske regeringer nåede i oktober 2012 frem til en aftale om en budgetreduktion af Nordisk Ministerråds samlede ramme på 5 pct. i 2014 samt en yderligere budgetreduktion på op til 5 pct. i 2015-2016. Nordisk Ministerråds generalsekretær præsenterede efterfølgende en samlet effektiviseringsplan for budgettet for 2014, der reducerer budgettet med 5 pct.

Konsolideringen af Nordisk Ministerråds budget i 2014 er fordelt således:

- Alle ministerrådernes rammer samt Kulturfonden reduceres med 3,5 pct.
- De resterende 1,5 pct. besparelser er fundet ved, at kulturministrenes ramme reduceres med 1,4 mio. DKK udover den generelle konsolidering, udgifter til administration re-

duceres med 4,0 mio. DKK, prioriteringsbudgettet reduceres med 5,0 mio. DKK og nabobudgettet reduceres med 4,4 mio. DKK.

Der er med den nordiske aftale fundet en løsning, hvor landene udviser økonomisk ansvarlighed og samtidig starter en vigtig diskussion om bedre prioritering af Ministerrådets mange forskellige aktiviteter. En konsolidering vil kunne danne grundlag for prioriteringer, der vil være med til at fokusere det nordiske budget på de områder, som skaber mest fællesnordisk merværdi. Regeringen har lagt vægt på, at besparelserne i videst muligt omfang ikke skulle ramme borger-nære aktiviteter.

5. Arktisk samarbejde

I lighed med Kongerigetets arktiske strategi fokuserer Nordisk Ministerråd for perioden 2012-14 på befolkningerne i Arktis (herunder på sociale forhold, miljø og klimaforandringer). I det nordiske samarbejdsprogram er der i denne periode afsat 10,0 mio. DKK årligt til at understøtte fokusområdet. Endvidere er der afsat 3,0 mio. DKK årligt til udvikling af nye nordiske politiske initiativer.

Især inden for forskningsområdet har Nordisk Ministerråd opprioriteret Arktis. Toppforskningsinitiativet (TFI)¹ vedrørende klima, energi og miljø er et af de største nordiske forskningsinitiativer, og her fokuserer et af de 3 hovedprioritetsområder på Arktis.

På miljøområdet vil Nordisk Ministerråd medvirke til at støtte Arktisk Råds målsætning om i højere grad at fokusere på bekæmpelsen af sodpartikler (black carbon), der f.eks. opstår ved dårlig forbrænding i dieselmotorer, ved skovbrande og lignende.

Inden for minesektoren har Nordisk Ministerråd også indledt et samarbejde, der tager sigte på at udvikle minesektoren på en konkurrencedygtig og bæredygtig måde. I den sammenhæng blev der på anbefaling fra Nordisk Råd afviklet et seminar i Stockholm i april 2013 med temaet »Bærekraftig næringsudvikling og ressursutvinning i Arktis«, hvor der bl.a. deltog repræsentanter for olieindustrien, tilsynsmyndigheder, lokalsamfundene og miljøorganisationer. Seminaret fokuserede på, hvordan det nordiske samarbejde kan skabe merværdi mht. bæredygtig forvaltning af naturressourcer, herunder olie- og gasudvinding.

6. Øst-samarbejdet

Samarbejdets overordnede formål er at skabe netværk mellem de nordiske lande og Nordvestrusland henholdsvis de baltiske stater. Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen skal supplere de nordiske landes bilaterale samarbejde med de tre baltiske lande, og skal foregå på områder, hvor det fælles nordiske samarbejde giver en større nordisk nytte end bilateralt samarbejde. Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland skal i særlig grad fokusere på udvikling af demokrati og civilsamfund med udgangspunkt i værdier som menneskerettigheder, ligestilling, tolerance, retsstatsprincipper og god forvaltningsskik.

Arbejdsgruppen for nye retningslinjer for samarbejdet med de baltiske lande og Nordvestrusland efter 2013 har siden den begyndte sit arbejde i april 2012 bl.a. haft møde med

¹ TFI blev etableret i 2008 af de nordiske uddannelses- og forskningsministre på opfordring fra de nordiske statsministre. TFI omfatter perioden 2009-2013, hvor der er afsat 400 mio. DKK til finansiering af forskningsprojekter. Den offentlige finansiering består af finansiering i form af midler fra Nordisk Ministerråd, medlemslandene, og fra de nordiske institutionerne NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning.

Nordisk Råds rapportør for NB8-samarbejdet henholdsvis Rusland. Et endelig ministerrådsforslag om nye retningslinjer skal drøftes på Nordisk Råds kommende session.

Hvad angår Hviderusland yder Nordisk Ministerråd støtte til European Humanities University (EHU), støtter NGO-programmet for Østersøregionen samt står for gennemførelsen af to store EU-projekter for henholdsvis styrkelse af civilsamfundet og for stipendier for hviderussiske studerende ved europæiske universiteter.

II SEKTORAKTIVITETER

1. Arbejdsliv

Der blev i 2012 vedtaget et nyt samarbejdsprogram, som skal gælde frem til 2016. De nordiske lande samarbejder inden for rammerne af dette nye program for perioden 2013-2016.

Programmet fokuserer især på de langsigtede udfordringer som følge af globaliseringen og den demografiske udvikling men vil også se på de mere konjunkturrelterede betingede udfordringer, som opstår i perioden.

Regeringen arbejder fortsat aktivt for et velfungerende nordisk samarbejde på området samt på at sikre et godt arbejdsliv i et konkurrencedygtigt Norden. Ministermøderne har i de seneste år været tilrettelagt omkring aktuelle politiske emner, herunder i særdeleshed unge og jobs. I maj 2013 afholdt det svenske formandskab et nordisk arbejdsmarkeds-møde for stats- og arbejdsministre, hvor unges jobsituation og muligheder for at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed blev grundigt belyst af samtlige nordiske lande.

Unge og beskæftigelse vil sammen med andre aktuelle emner som f.eks. arbejdet med at fremme tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft, i det omfang der er behov for supplement til det nordiske arbejdsudbud, fra lande uden for EU/EØS fortsat forblive på dagsordenen.

Desuden vil arbejdslivsområdet arbejde videre med indsatser, der styrker et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø. Kampen mod »social dumping« vil fortsat have høj prioritet og blev bl.a. drøftet på sidste års arbejdsministermøde EU-Kommissionens forslag til bedre håndhævelse af udstationseringsdirektivet har været genstand for udveksling af erfaringer i Norden. Der er fortsat lagt op til nordisk erfaringsudveksling vedrørende dette direktiv bl.a. på baggrund af et seminar arrangeret af nordisk arbejdsmarkedsudvalg om håndhævelse af udstationseringsreglerne.

2. Erhvervs-, energi- og regionalpolitik

Det nordiske erhvervspolitiske samarbejde har fokus på at skabe de bedst mulige vækstvilkår for erhvervslivet i Norden. Det sker igennem fælles projekter og fortsat fokus på arbejdet med at løse grænsehindringsproblematikker. Samarbejdsprogrammet for perioden 2011-2013 skal bidrage til, at Norden bliver en ledende region for innovation inden for grøn vækst og velfærd.

Et nyt samarbejdsprogram for perioden 2014-2017 er under udarbejdelse med henblik på forelæggelse på ministermøde og efterfølgende drøftelse på Nordisk Råds session i 2013. Samarbejdsprogrammet bygger videre på det nuværende samarbejdsprogram og vil fokusere på at skabe grøn vækst, finde innovative løsninger på de nordiske landes velfærdsudfordringer, sikre bedre vilkår for entreprenører og styrke de kreative erhverv.

Det nordiske energisamarbejde har fokus på den fortsatte harmonisering af el-markedet, herunder håndtering af de

øgede mængder vind i el-nettene, som nødvendiggør forstærkning og udbygning af nettene. Etablering af et fælles nordisk slutbrugermarked for handel med el er også prioriteret højt. Der lægges ligeledes vægt på at styrke den fælles indsats for gennemførelsen af EU's direktiver på områderne for vedvarende energi og energieffektivitet. Energiministrene igangsatte i 2012 en evaluering af Nordisk Energiforskning (NEF), der skal danne grundlag for ministrenes beslutning i oktober 2013 om og i givet fald med hvilke opgaver, NEF skal fortsætte. Et nyt energihandlingsprogram for perioden 2014-2017 er under udarbejdelse med henblik på godkendelse på ministermøde og efterfølgende drøftelse på Nordisk Råds session i 2013.

Det nordiske regionalpolitiske samarbejde har fokus på en række centrale emner for den regionale udvikling. Det drejer sig bl.a. om de nordiske by-regioner, landdistrikters udviklingspotentiale, demografisk udvikling, grænseoverskridende samarbejde, EU's regionalpolitik og globaliserings udfordringer.

Nordisk Ministerråds regionalpolitiske arbejdsprogram, der blev vedtaget den 12. oktober 2012 vil prioritere tre fokusområder:

1. bidrage til regionalt bæredygtig udvikling
2. fremme en bæredygtig udvikling i Arktis
3. stimulere grøn vækst i alle regioner.

Embedsmandskomiteén for regionalpolitik (EK-R) har besluttet at nedsætte fire arbejdsgrupper, der konkret skal beskæftige sig med de strategiske prioriteringer i samarbejdsprogrammet. De fire arbejdsgrupper er: demografi og velfærd, regionaludvikling i Arktis, grøn vækst 1 (Innovation), grøn vækst 2 (Planlægning og bæredygtighed i byregioner). NORDREGIO medvirker til gennemførelse af arbejdsprogrammer og bidrager til arbejdsgrupperne.

3. Fiskeri- og havbrugs-, jordbrugs-, fødevarer og skovbrugspolitik
Der har især været fokuseret på sektorernes bidrag til grøn og bæredygtig vækst med sigte på mere energi- og arealeffektiv produktion, højnet madkvalitet og forbrugersundhed, reduktion af madspild samt bevaring og bæredygtig udnyttelse af de genetiske ressourcer fra jord- og skovbrug. Udviklingen af bioøkonomien baseret på restprodukter og affald fra produktionen i land- og skovbrug samt fiskeri har været et særligt indsatsområde.

På fiskeriområdet har det overordnede tema været grøn vækst med fokus på bæredygtig udvikling af fiskeri- og akvakultursektoren. Projektmidler er anvendt til integreret havforvaltning samt fiskeriernes rammebetingelser mv.

Det offentligt private partnerskab om planteforædling i Norden skal medvirke til at udvikle bedre og mere robuste afgrøder til fremtidens nordiske landbrug. Aktiviteten er forankret i Nordisk Genressource Center (NordGen). NordGens formål er at fremme en fælles forvaltning af genetiske ressourcer i Norden og på den måde bidrage til fødevarsikkerheden og erhvervsudviklingen samt til bæredygtige, retfærdige og transparente løsninger for brug og bevaring af genetiske ressourcer. Partnerskabet skal evalueres inden udgangen af 2013.

På fødevarerområdet er de nordiske næringsstofanbefalinger, der udgør det videnskabelige grundlag for ernæringsoplysning i Norden blevet opdateret. Der er udarbejdet en handlingsplan for kost og motion. På veterinærområdet kan nævnes det nordisk-baltiske beredskabs-samarbejde, som har arrangeret fælles kurser og øvelser samt opbygget et netværk, der udveksler information om truende dyresygdom-

me. Tre projektgrupper har påbegyndt et arbejde møntet på at reducere madspild.

Ny Nordisk Mad har et tværsektorielt sigte, der involverer det nordiske kultursamarbejde. Målet er bl.a. at udbrede kendskabet til »best practice« og at bidrage til morgendagens løsninger inden for fødevarerinnovation og sundhed baseret på rene og sunde råvarer fra landbrugs- og fiskerisektoren samt fra naturen. Programmet har haft stor bevågenhed også uden for Norden, f.eks. i USA og Japan. Bevillingen udløber i 2014, hvorfor fokus i projektet nu er at sikre, at erfaringerne samles og forankres i nationale institutioner mv.

På skovområdet er de fleste aktiviteter lagt i SamNordisk Skovforskning (SNS)², som i 2012-2013 har haft et stort aktivitetsniveau. Gennem forskningsprojekter og -netværk har SNS sat særligt fokus på skovens rolle i bioøkonomien, hvilket også er afspejlet i de mange konferencer, møder og seminarer, som SNS har engageret sig strategisk i. Der blev afholdt en stor skovkonference i forbindelse med 40 års jubilæet. SNS har været stærkt involveret i Østersøstrategien og har desuden indledt arbejdet med at deltage i et ERA-netværk (SUMFOREST)³ fra 2013.

4. Økonomi- og finanspolitik

Ministerrådet har på møderne i 2012 fortsat haft fokus på, hvordan de nordiske lande håndterer de økonomiske og finansielle udfordringer, som de i fællesskab står over. I relation til dette har MR-Finans bl.a. drøftet skærpede kapitalkrav i finansielle institutioner (Basel III) på baggrund af rapporten fra en fælles nordisk arbejdsgruppe. Derudover har drøftelserne i MR-Finans omhandlet de enkelte landes krisetiltag (herunder arbejdet på europæisk niveau med håndteringen af gældskrisen) og den generelle økonomiske politik i de nordiske lande understøttet af relevante artikler og policy-anbefalinger fra det nordiske økonomiske tidsskrift *Nordic Economic Policy Review* (NEPR).

Ministerrådet har i 2012-13 set den fulde effekt og positive udbytte af det nordiske projekt for bekæmpelse af international skatteunddragelse. Den fællesnordiske projektgruppe, som blev nedsat i 2006, varetager fællesnordiske forhandlinger af informationsudvekslingsaftaler på skatteområdet. Der blev i januar 2013 afholdt en konference i regi af Nordisk Ministerråd under overskriften » Slut med skattely?«, der evaluerede de hidtidige resultater af arbejdet med det fælles nordiske projekt om bekæmpelse af international skatteunddragelse. Projektet har resulteret i aftaler om informationsudveksling af skatteoplysninger med op imod 40 lande og jurisdiktioner⁴. De fælles nordiske forhandlinger menes at resultere i endnu et par aftaler i 2013 inden projektet forventes afsluttet ultimo 2013. Det nordiske projekt har fået positiv opmærksomhed fra bl.a. OECD og har bidraget til, at de nordiske lande er blandt de lande i verden, der har indgået flest informationsudvekslingsaftaler med finansielle off-shore centre.

Fremadrettet ventes MR-Finans fortsat at have et stærkt fokus på fællesnordiske samarbejder, bl.a. på skatteområdet, og

² Samarbejdsorgan til fremme af forskning i bæredygtigt skovbrug og rådgivning af NMR i spørgsmål vedr. skov og skovforskning

³ EU-finansieret forskningsnetværk

⁴ Herunder Andorra, Anguilla, Antigua og Barbuda, Aruba, Bahamas, Bahrain, Barbados, Belize, Bermuda, Britiske Jomfruøer, Cayman Islands, Cookøerne, Costa Rica, Curacao, Dominica, Gibraltar, Grenada, Guernsey, Isle of Man, Jersey, Liberia, Liechtenstein, Macao, Marshalløerne, Mauritius, Monaco, Montserrat, Nederlandske Antiller, Samoa, San Marino, Seychellerne, St. Kitts og Nevis, St. Lucia, St. Maarten, Turks- og Caicosøerne, St. Vincent og Grenadinerne, Uruguay og Vanuatu.

på hvordan de nordiske lande håndterer de fælles økonomiske og finansielle udfordringer. Det vil omfatte et fokus på finansiell regulering, de nordiske boligmarkeder og den generelle økonomiske politik i de nordiske lande.

5. Ligestilling

Under det overordnede tema »Velfærdsstaten i et nordisk perspektiv« lagde det norske formandskab i ligestillingssektoren 2012 særligt vægt på to af samarbejdsprogrammets tværgående temaer: integrering af et køns- og ligestillingsperspektiv samt aktiv deltagelse af mænd og drenge. I forhold til førstnævnte igangsatte formandskabet blandt andet et arbejde med sektorvis ligestillingsvurdering i Nordisk Ministerråd, og der blev engageret en konsulent, der i samarbejde med de enkelte fagsektors rådgivere udpegede en række projekter til ligestillingsvurdering. Arbejdet er fortsat ind i 2013. Derudover rettede man også opmærksomheden mod integrering af et køns- og ligestillingsperspektiv i form af tværsektorielle tiltag. Dette omfattede bl.a. at Nordisk Ministerråd også inkluderede et ligestillingsperspektiv på deres stand i forbindelse med FN's samling om bæredygtig udvikling i Rio (såkaldt Rio+20 møde,) og at der også blev afholdt et tre timers seminar om ligestilling og klimaforandringer med et højniveau panel af deltagere fra både Norden og relevante organisationer i Rio.

I forbindelse med temaet om »aktiv deltagelse af mænd og drenge« afholdt det norske formandskab for Nordisk Ministerråd i maj 2012 konferencen »Maskuliniteter i bevægelse – menn, ligestilling og livskvalitet« samt en nordisk mandeforskningskonference i Oslo. Derudover fulgte det norske formandskab via en række seminarer op på det tidligere danske formandskabs projekt om mænd i omsorgsfag.

I forlængelse af den tidligere beslutning om at styrke Nordisk Institut for Kundskab om Køn (NIKK) blev det efter en udbudsrunde besluttet at Gøteborgs Universitets Genus Sekretariat fik opgaven med at udvikle og varetage NIKK's opgaver fremover. Det nye NIKK, der skal bidrage til at skærpe det nordiske brand for ligestilling og styrke erfaringsudveksling og videndeling i Norden, har i maj 2013 lanceret sit nye website.

Det svenske formandskab sætter i 2013 fokus på ligestilling og uddannelse samt ligestilling på arbejdsmarkedet. Ligestillingsvurderinger i et tværnordisk perspektiv har også prioritet.

6. Kultur

Fra den 19. februar til den 17. marts 2013 blev der gennemført en nordisk kunst- og kulturfestival i Washington D.C. Festivalen var organiseret af Kennedy Centeret med fælles støtte fra de nordiske lande, Nordisk Kulturfond og Nordisk Ministerråd. I alt deltog over 750 nordiske kunstnere, kultur- og samfundsaktører m.v. i festivalen. Programmet omfattede en lang række teater- og danseforestillinger, udstillinger, filmforevisninger m.v. Desuden indgik der seminarer og events med fokus på områder som ligestilling, grøn vækst, ny nordisk mad, bæredygtighed og arkitektur og design. Festivalen betragtes som en stor succes fra både amerikansk og nordisk side.

Nordisk Råd valgte i efteråret 2012 at bakke op om de nordiske kulturministres ønske om at styrke og løfte børne- og ungdomslitteraturen i Norden. Det skete i kraft af indstiftelsen af en nordisk pris til børne- og ungdomslitteratur, der uddeles første gang under Nordisk Råds session i Oslo i oktober 2013. Selve prisen suppleres af en række aktiviteter, der skal

sikre, at prisuddelingens synergieffekter også kommer de nordiske børn og unge direkte til gavn. Det sker blandt andet via skrivekurser for unge forfatterspirer, øget oversættelsesstøtte til børne- og ungdomslitteratur og igangsættelse af en længere rækkende samarbejde med Nordisk Børne- og Ungdomskomiteé (Nordbuk) og prissekretariatet på Nordens Hus i Reykjavik (NOREY) om aktiviteter med fokus på børn og unges egen aktive deltagelse.

De nordiske kulturministre vedtog den 31. oktober 2012 en ny strategi for det nordiske kultursamarbejde fra 2013 til 2020. Temaerne er: det bæredygtige Norden, det kreative Norden, det interkulturelle Norden, det unge Norden og det digitale Norden. Strategien suppleres hvert år af formandskabsprogrammet på kulturområdet og drøftedes blandt andet på Nordisk Kulturforum i København i juni 2013.

7. Lovsamarbejde

I forbindelse med nordisk justitsministermøde i Oslo den 25.-27. juni 2012 orienterede justitsministeren sine nordiske kollegaer om folketingsdebatten i Danmark vedrørende grænsehindringer mellem de nordiske lande og om den fri bevægelighed i Norden.

8. Miljø og klima

Det nye nordiske miljøhandlingsprogram for perioden 2013-2018 sætter rammerne for miljøsamrådet. Programmet har fokus på bl.a. grøn samfundsudvikling, ressourceeffektivitet og bæredygtig produktion og forbrug, klimaændringer, kort-livede klimadrivere (som består af sod og metan) og havforsuring, biodiversitet, havmiljø og landbaserede økosystemer samt kemikalier og miljøgifte.

Grøn økonomi og vækst har været et gennemgående tema i det nordiske miljøsamrådet i 2012 og vil også være det i 2013. Opfølgning på statsministrenes initiativ vedrørende grøn vækst er på dagsordenen. Miljøministrene har hovedansvaret for projektet om affaldshåndtering. Der er fokus på plast, tekstiler og byggeaffald. Nordiske indspil til arbejdet med øko-design i EU, udvikling og styrkelse af arbejdet med Svanen samt videreudvikling af virkemidler for en øget ressourceeffektivitet gennem f.eks. at styrke miljøteknologi i offentlige indkøb er i fokus. I marts 2012 vedtog de nordiske miljøministre den såkaldte »Svalbard Deklaration« om på nordisk niveau at styrke grundlaget for nationale og fællesnordiske initiativer, som kan reducere emissionerne af kortlivede klimadrivere.

På havområdet har de væsentligste aktiviteter koncentreret sig om miljøfarlige emner som; overgødning, EU's direktiv (vandramme- og havdirektivet), den maritime strategi og HELCOM's⁵ aktionsplan for Østersøen. I projektporteføljen har der også været fokus på det arktiske og vestnordiske havområde ligesom marin områdeplanering og forvaltning har været og er et prioriteret område. Indenfor naturområdet og miljøøkonomi arbejdes der på at tilvejebringe bedre beslutningsgrundlag vedrørende økosystemtjenester og vurdering af naturkapital. Gennemførelsen af EU's regelsæt for kemikalier, REACH, er et vigtigt nordisk samarbejdsområde. Der arbejdes med udvikling af nye testmetoder til at adressere nye udfordringer vedrørende hormonforstyrrende stoffer og nanomaterialer. Via det nordiske kemikaliesamarbejde er der frembragt ny viden, der bidrager til at samfundet udvikles i

en mere grøn retning. Et vigtigt aspekt i denne forbindelse er at fremme substitution af farlige kemikalier.

De nordiske miljøministre har i forhold til opfølgning på Rio+20 besluttet fælles nordisk at arbejde med videreudvikling af komplementerende velfærdsmål (BNP+) og bæredygtige udviklingsmål (SDGs)⁶. Udvikling af bæredygtige udviklingsmål kan også ses som et bidrag til opfølgningen på de nordiske statsministres initiativ om grøn vækst.

De nordiske lande samarbejder på det internationale klimaområde gennem den nordiske arbejdsgruppe for globale klimaforhandlinger (NOAK), som gennem projekter, undersøgelser, workshops etc. arbejder for at understøtte de globale klimaforhandlinger med det overordnede mål at bidrage til vedtagelsen af en global klimaafale med bindende og ambitiøse målsætninger.

9. Uddannelse og forskning

Hovedtemaerne for uddannelses- og forskningssamarbejdet for 2011-2013 er: forskning – innovation, uddannelse samt sprog, sprogforståelse og informations- og kommunikationsteknologi. For ministerrådet for uddannelse og forskning (MR-U) er der fra 2013 indført nye retningslinjer for samarbejdet. Beslutningskompetence i administrative sager er delegeret fra MR-U til embedsmandskomiteen (EK-U). De faste rådgivningsgrupper er nedlagt pr. 31. december 2012, og det fremtidige faglige samarbejde fokuseres i højere grad på politisk aktuelle temaer inden for uddannelse og forskning i de nordiske lande.

Den nordiske overenskomst om adgang til videregående uddannelser blev forlænget for en treårig periode med en forhøjelse af den årlige godtgørelse per studerende. Danmark vil fremover modtage en højere økonomisk kompensation for de nordiske studerende på danske videregående uddannelsesinstitutioner. Det er første gang siden overenskomstens ikrafttræden i 1997, at det er lykkedes Danmark at forhandle en forhøjelse af den økonomiske kompensation. I henhold til aftaleteksten genforhandles den nordiske overenskomst hvert tredje år.

For mobilitetsprogrammet Nordplus, der støtter samarbejde og udveksling mellem nordiske/baltiske uddannelsesinstitutioner, er der vedtaget forenklinger af bl.a. Nordplus' målsætninger og styringsstruktur samt en styrkelse af profileringen. Det er endvidere besluttet at videreføre programmet for nordiske masteruddannelser.

På forsknings- og innovationsområdet har samarbejdet været centreret om gennemførelsen af Det Nordiske Topforskningsinitiativ, der er den hidtil største fællesnordiske forskningsindsats indenfor klima, energi og miljø. Topforskningsinitiativet skal evalueres i 2014.

Efter opdrag fra MR-U præsenterede en forskningsekspertgruppe i november 2011 en rapport (»Vilja till Forskning?«) med en række anbefalinger til justeringer og forbedringer af det nordiske forskningssamarbejde. Anbefalingerne er under behandling, herunder den fremtidige rolle for NordForsk, der er den centrale institution for nordisk forsknings-samarbejde.

MR-U har haft hovedansvar for udviklingen af seks globaliseringsprojekter og har leveret bidrag til flere andre projek-

⁵ Den mellemstatslige Helsingforskommission, HELCOM, kom i 2007 overens om en aktionsplan for Østersøen "the Baltic Action Plan". Aktionsplanen har som sit overordnede mål at Østersøen skal have en god miljøstatus i år 2021.

⁶ På Rio+20 topmødet i 2012 år blev det besluttet at oprette en Åben Arbejdsgruppe, der kunne definere bæredygtigheds mål til den ny udviklingsramme efter 2015. Danmark deltager i den 30 lande store arbejdsgruppe. Det forventes, at gruppen aflevere sine anbefalinger til FN's Generalforsamling inden september 2014. BNP+tilgodeser ikke blot de økonomiske men også miljømæssige og sociale vilkår.

ter. De nu nedlagte rådgivningsgrupper for det nordiske skolesamarbejde (NSS) og nordisk samarbejde om voksnes læring (SVL) har i 2012 prioriteret arbejdet med henholdsvis frafald og kreativitet, innovation og entreprenørskab og læse- og skriveundervisning for voksne.

På baggrund af en evaluering af Netværk for Voksnes Læring (NVL) har MR-U besluttet, at NVL skal fortsætte sit virke i perioden 2013-2016. NVL fokuserer på temaer som fleksibilitet i uddannelserne, arbejdspladsen som læringsarena, valederling, vejledning m.m.

MR-U traf i 2012 beslutning om et Fælles Nordisk Udviklingsprojekt inden for skoleområdet fra 0-18 år. Første milepæl bliver et uddannelsesmøde ultimo 2013.

Med afsæt i de nordiske statsministres beslutning om at satse på grøn vækst og bæredygtig udvikling har MR-U i 2012 iværksat et udviklingsarbejde for at øge kendskabet til og viden om klimaforandringer og bæredygtig udvikling. Indsatsen er konkretiseret i en uddannelses- og handlingsplan for 2013-2015, der omfatter hele uddannelsessystemet fra dagtilbud til forskning.

Der er i 2012 arbejdet videre med revisionen af den nordiske sprogkonvention. En evaluering af sprogområdet under MR-U i 2012 har resulteret i en ny organisering fra 1. januar 2014.

10. Social- og sundhedspolitik

De nordiske social- og sundhedsministre vedtog på ministermødet i juni 2012 fire målsætninger for det fremtidige nordiske samarbejde på social- og sundhedsområdet: 1. Sikre social tryghed i Norden på et arbejdsmarked under stadig forandring, 2. Målrettet indsats på forebyggelse, 3. Styrke kvalitet og sikkerhed i social- og sundhedsvæsenet og 4. Fremme innovation og forskning. På baggrund af disse målsætninger har ministerrådet udviklet en strategi for samarbejdet på social- og sundhedsområdet, som vil blive fremlagt til orientering for Nordisk Råd i forbindelse med sessionen efteråret 2013.

På baggrund af statsministrenes pressemeddelelse fra juni 2012 om et tættere nordisk samarbejde på sundhedsområdet, herunder vedrørende afprøvning af nye behandlingsmetoder og lægemidler, højt specialiseret behandling og forskning vedrørende sundhed og velfærd, har MR-S fokuseret på udvikling af Nordisk Ministerråds satsning på social- og sundhedsområdet, Holdbar Nordisk Velfærd. Programmet skal gennem nye og innovative løsninger bidrage til en øget kvalitet og lighed inden for velfærd, uddannelse, arbejde og sundhed for Nordens indbyggere.

Holdbar Nordisk Velfærd udvikles i samarbejde med MR-U og den fællesnordiske forskningsinstitution NordForsk og fokuserer på sundhedsområdet bl.a. på videreudvikling af to eksisterende samarbejdsprojekter vedrørende kliniske multicenterstudier og højt specialiseret behandling samt et nyt forskningsprojekt vedrørende ulighed i sundhed.

Med henblik på at sikre en fortsat udvikling af samarbejdet på social- og sundhedsområdet besluttede social- og sundhedsministrene på ministermødet i juni 2013 at bede Nordisk Ministerråds generalsekretær om at afdække yderligere, hvor der er gode muligheder for mere nordisk samarbejde på social- og sundhedsområdet. Ministerrådet vil drøfte mulige nye samarbejdsområder på baggrund af generalsekretærens forslag i 2014.

Social- og sundhedsministrene godkendte på ministermødet 2013 mandat for nedsættelsen af det nye Råd for nordisk samarbejde om funktionshindringer, som dermed afløser det nedlagte Nordisk handicappolitisk Råd, NHR. Rådet skal

være et rådgivende organ på funktionshindringsområdet for alle sektorer i Nordisk Ministerråd, idet Rådet dog er forankret i ministerrådet for social- og sundhedspolitik.

Social- og sundhedsministrene besluttede på ministermødet i juni 2012 at prioritere projektet »Inkludering af udsatte unge i arbejdsliv og uddannelse« for 2013-2015. Prioriteringen af dette tema ligger op ad programmet for Holdbar Nordisk Velfærd og blev fremhævet ved et uformelt ministermøde vedrørende socialforsikring afholdt i juni 2013.

11. Uformelt samarbejde

Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt civil samfundssikkerhed

Det nordiske udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde er blevet uddybet og intensiveret de senere år.

Det norske formandskab for det uformelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde i 2012 tog udgangspunkt i Stoltenberg-rapportens anbefalinger og arbejdede bl.a. videre med en styrkelse af det nordiske samarbejde indenfor cybersikkerhed. Dette resulterede i et udbygget samarbejde mellem de nordiske nationale Computer Emergency Response Teams. Et andet konkret eksempel på nordisk samarbejde er NATO luftovervågningsopgaver over Island, hvor Norge og Danmark tidligere har bidraget. Senest har Sverige og Finland på mandat fra NATO valgt også at deltage sammen med Norge i 2014 som en del af træningsøvelsen under Norges varetagelse af opgaven.

Under det danske formandskab i 2012 for det nordiske forsvarssamarbejde har der været fokus på at videreudvikle den politiske dialog mellem de nordiske lande. Danmark satte fra starten af fokus på fire områder:

- »Smart Defence« og multilateralt samarbejde – herunder samarbejde omkring taktisk lufttransport, fælles indkøb, uddannelse og træning.
- Nordisk Industriseminar (NDIS 2012) – med fokus på emnerne energi, klima og miljø.
- Kapacitetsopbygning i Østafrika – udvikle og styrke det eksisterende nordiske samarbejde omkring kapacitetsopbygning i Østafrika.
- Arktis.

Det lykkedes under det danske formandskab for det nordiske forsvarssamarbejde bl.a. at opnå enighed om en hensigts-erklæring om etablering af et samarbejde vedrørende taktisk lufttransport, tillige med identifikation af en række områder, hvor der kan blive tale om fælles indkøb.

De nordiske udenrigsministre vedtog i oktober 2012 en erklæring om styrket samarbejde i tredjelande gennem samlokalisering af diplomatiske og konsulære repræsentationer. Udenrigsministrene blev enige om at arbejde videre med 5 konkrete samlokaliseringsprojekter, som også omfattede et fælles nordisk (dansk-finsk-norsk-svensk) ambassadekompleks i Reykjavik. Danmark deltager i 4 af de 5 projekter: Reykjavik (Island), Yangon (Burma), Islamabad (Pakistan) samt Dhaka (Bangladesh). Fra dansk side har man dog valgt ikke at forpligte sig til at indgå i et nordisk samlokaliseringsprojekt i Hanoi (Vietnam), da der pågår en dialog med EU's Fælles Udenrigstjeneste m.fl. om på sigt at samlokalisere med EU-delegationen og evt. andre EU-lande.

Forbrugerpolitik

Embedsmandsgruppen for nordisk samarbejde på det forbrugerpolitiske område, Nordisk Konsumentgruppe, har udvekslet erfaringer om aktuelle forbrugerpolitiske problemområder, ligesom der har været drøftelser om myndigheds-

---

samarbejde, håndhævelses- og klagemuligheder. Konsumentgruppen har endvidere drøftet EU-regulering, såvel konkrete forslag som implementering.

Asyl og indvandring

Den Nordiske Samrådsgruppe på højt niveau for Flygtningespørgsmål (NSHF), som består af de nordiske ministre med ansvar for asyl og indvandring, er et uformelt forum, hvor der sker en løbende informations- og erfaringsudveksling om aktuelle emner på udlændinge- og integrationsområdet og om udviklingen i de enkelte nordiske landes politik på området.

Danmark har overtaget formandskabet for NSHF den 1. januar 2013. Danmark vil tage initiativ til, at der i dette meget

udbytterige samarbejdsforum fortsat vil være fokus på bl.a. stigningen i antallet af asylansøgere, herunder uledsagede mindreårige, implementering af Dublin-konventionen, asylprocedurer og udsendelsespolitik samt p.t. særligt konflikten i Syrien.

_____

Hermed slutter redegørelsen.

_____